

Utbildningsinspektion i Rönnensskolan, grundskola 7–9

UTBILDNINGINSPEKTIONENS SYFTE

Skolverkets utbildningsinspektion skall bidra till kvalitetsförbättring genom att bedöma hur verksamheterna arbetar i riktning mot de nationella målen för förskoleverksamhet, skolbarnsomsorg, barn- och ungdomsutbildning och vuxenutbildning. En väsentlig del i inspektionen är att granska kvalitetsarbetet och förmågan att utveckla den egna verksamheten.

Inspektionens inriktning

Inspektionsutredningen inriktas mot sex områden. De är särskilt väsentliga för att säkra att alla barn, elever och vuxenstuderande får den omsorg och utbildning som de har rätt till enligt nationella bestämmelser. De sex områdena, som granskas utifrån flera olika aspekter och frågeställningar, är:

Resultaten:

1. Kunskaper, utveckling och lärande

Verksamheten:

2. Arbetsmiljö och delaktighet
3. Pedagogisk verksamhet och undervisning
4. Styrning, ledning och kvalitetsarbete

Förutsättningarna:

5. Tillgång till utbildning och omsorg
6. Resurser

I denna rapport behandlas i första hand förhållanden som avviker positivt eller negativt från vad som förväntas i fråga om utbildningskvaliteten enligt de nationella bestämmelserna. Några aspekter behandlas dock i alla aktuella verksamheter, nämligen kvalitetsarbetet, rektorsfunktionen, personalens kompetens, läromedel och utrustning, likvärdiga möjligheter vid funktionsnedsättning och stödinsatser, arbetet med övergripande hälsomål i läroplanerna, bedömning av lärandet och betygssättningen. En helhetsbedömning och motiveringar till bedömningarna görs inom varje granskningsområde.

Bedömningarna av kvaliteten och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån läroplaner och övriga författningar. Inspektörernas sakkunskap och erfarenheter av jämförbara verksamheter är också betydelsefulla. Analyserna av den insamlade informationen syftar till att klargöra om de lokala lösningarna och systemen fungerar väl. Rapporten avslutas med en sammanfattande bedömning som utgör underlag för Skolverkets beslut, riktat till huvudmannen, angående förbättrings- och kritikområden.

Genomförandet av inspektionen i stadsdel Centrum, Rönnensskolan

Skolverket sände den 1 november 2004 skriftlig information till kommunen om att verksamheten skulle inspekteras och om inspektionens syfte och genomförande. Inspektörsteamet med ansvar för inspektionen i Rönnensskolan har bestått av undervisningsråden Helena Olivestam Torold och Helene Roslund. Besök i Rönnensskolan inleddes den 12 maj och avslutades den 13 maj 2005.

Denna skriftliga rapport kompletteras med muntlig återrapportering av de ansvariga inspektörerna. Skolverket följer därefter upp eventuella krav på åtgärder som riktas till huvudmannen och vilka effekter i övrigt som utbildningsinspektionen leder till. Tidpunkter för uppföljningen framgår av Skolverkets beslut.

Underlag

Underlaget till denna rapport består av dels dokument från kommunen och Stadsdel Centrum, Rönnensskolan, dels den information som samlats in vid observationer, intervjuer och samtal under besöket. Rapporten grundar sig också på annan information om kommunen och skolan som finns i Skolverkets nationella uppföljningssystem eller finns publicerat på annat sätt.

I Rönnensskolan genomfördes formella intervjuer med rektorn, personal, elever samt föräldrar. Lektioner i samtliga klasser besöktes. Under besöket fördes också informella samtal med personal och elever.

Beskrivning av skolan/rektorsområdet

Stadsdel Centrum, Rönnensskolan	Antal elever
Grundskola	229

Rönnensskolan är en grundskola för årskurserna 7–9 och elever och lärare arbetar i tre arbetslag. Majoriteten av eleverna kommer ifrån Österportskolan där eleverna har gått i fram till och med årskurs 6. Rönnensskolan får emellertid också elever från andra stadsdelar, vilka uppvisar en annan socioekonomisk sammansättning än vad det egna området har. I upptagningsområdet är det fler boende med eftergymnasial utbildning än vad som är snittet i Malmö. Många av de boende är dock yngre människor och pensionärer.

Det finns en kö av elever som vill börja på skolan och i och med att elevantalet i upptagningsområdet är vikande har en allt större andel elever kunnat erbjudas plats från bland annat stadsdel Rosengård. Nästan hälften av eleverna har utländsk bakgrund.

Skolan ligger på Rönneområdet, ett område som från början varit ett sjukhusområde. Byggnaden är från 1899 och har byggts om för att fungera för skolverksamhet. Huset är K-märkt och är omgiven av en park. Då skolan inte har någon egen idrottssal får eleverna stora delar av sin idrottsundervisning på en annan skola, Rörsgö/Zenit, som ligger på cykelavstånd. På samma sätt får ele-

verna stora delar av sin undervisning i hem- och konsumentkunskap på ytterligare en annan skola, Österportsskolan, som ligger på gångavstånd.

Rönnensskolan är med i försöksverksamheten med utbildning utan timplan.

Bedömning

1. Kunskaper, utveckling och lärande

I Rönnensskolan är stämningen bland elever och personal i stor utsträckning lugn och harmonisk. Skolans trygghetsenkät bekräftar att 96 procent av eleverna känner sig trygga och trivs på skolan. Intervjuade elever och personal är överens om att mobbning är ovanligt och att kränkningar inte förekommer i stor utsträckning. Språkbruket elever emellan kan dock emellanåt vara grovt, även om de intervjuade eleverna menar att det främst sker kompisar emellan och inte är allvarligt menat. En procent av skolans elever vantrivs dock, enligt trygghetsenkäten, och det har förekommit allvarliga incidenter på skolan.

På Rönnensskolan tar en övervägande majoritet av eleverna stort ansvar för sin miljö och sin utbildning. Under de flesta lektioner råder arbetsro och eleverna lyssnar på varandra och på läraren. Det förekommer mycket lite skadegörelse och klotter. När bråk uppstår vittnar både personal och elever om att elever i stor utsträckning själva löser konflikterna eller ser till att någon vuxen kommer för att hjälpa till.

En stor del av eleverna är engagerade och har lust att lära. Det finns en grupp elever som upplever stress och att kraven på dem är för höga, särskilt i slutet av terminen då många lärare lägger ut prov och ger hemuppgifter i sina ämnen. Några av dessa elever upplever att personalen inte bryr sig om dem.

Enligt skolans egna mätningar är det 67 procent av eleverna som anser att de har inflytande över sin vardag i skolan. Eleverna har genom elevrådet engagerat sig för att byta ut skolans biologiböcker då de gamla böckerna enligt dem hade en negativ syn på homosexuella. Elevrådet har kunnat påverka även till exempel idrottsdagar och inköp av böcker till biblioteket, men skulle vilja kunna påverka ännu mer. I undervisningssituationerna kan eleverna inte påverka undervisningens innehåll och arbetsformer i någon större utsträckning, med undantag för något ämne och lärare.

Tabell 1 Andelen elever som når de mål som mäts i nationella ämnesproven i årskurs 9 (våren 2004):

Nationellt ämnesprov, årskurs 9	Rönnensskolan	Malmö	Riket
Svenska, läsförståelse	44 %	70 %	87,0 %
Svenska, muntlig förmåga	57 %	80 %	96,9 %
Svenska, skriftlig förmåga	88 %	85 %	92,3 %
Matematik	59 %	68 %	87,4 %
Engelska, muntlig förmåga	87 %	83 %	96,0 %
Engelska, receptiv förmåga	83 %	79 %	91,3 %
Engelska, skriftlig förmåga	86 %	86 %	94,9 %

Vid provtillfället var det en stor andel elever som inte gjorde proven i matematik och svenska varför måluppfyllelsen i dessa prov avviker negativt från övriga prov och betyg. Av intervju med rektorn framkommer att personalen har analyserat och kunnat finna förklaringar till varför bortfallet var stort.

Under de två senaste åren har elevernas genomsnittliga meritvärde minskat från cirka 229 poäng år 2002 till cirka 199 poäng år 2004. Enligt SALSA (Skolverkets arbetsverktyg för lokala sambandsanalyser) visar 2004 års resultat ett sämre värde än det modellberäknade. I denna databas tas hänsyn till olika bakgrundsfaktorer till exempel föräldrars utbildning och elevers bakgrund. Det har också skett en minskning av andelen elever som blivit behöriga till nationellt program från cirka 87 procent år 2002 till cirka 73 procent år 2004. År 2002 var det omkring 9 procent av eleverna som inte fick betyg i två eller flera ämnen medan det år 2004 var 25 procent som inte fick betyg i två eller fler ämnen. Det är framför allt pojkar och elever med utländsk bakgrund som saknar betyg i alla de tre behörighetsgivande ämnena.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörerna att skolans arbete med normer och värden ger till stora delar goda resultat hos eleverna samt att eleverna tar ett stort ansvar för sin miljö och för sin utbildning. Måluppfyllelsen i form av betyg och nationella prov har försämrats de senaste åren. Skolan bör analysera varför så har skett i syfte att bättre kunna anpassa verksamheten efter elevernas behov och förutsättningar.

2. Arbetsmiljö och delaktighet

Inspektörerna bedömer att skolans arbete med att motverka kränkande behandling är mycket bra. Av intervjuer med elever och föräldrar samt av inspektörernas observationer framkommer att personalen arbetar både förebyggande samt snabbt och effektivt tar itu med alla incidenter som uppstår. Skolan har som mål att en handlingsplan med åtgärder skall upprättas inom 24 timmar efter det att en incident uppstått och detta mål uppfyller skolan väl. Skolan har en handlingsplan mot kränkande behandling som de följer och vars åtgärder är väl kända bland elever och föräldrar.

I skolans handlingsplan saknas perspektivet att vuxen kan kränka elev. Under intervjuer med elever och personal har det kommit fram både att skolan aktivt tagit itu med situationer då elev känt sig kränkt av en vuxen, men också situa-

tioner då elever upplevt sig kränkta av vuxna utan att åtgärd vidtagits. Inspektörerna bedömer att skolans goda arbete med att motverka kränkande behandling, ytterligare kan förstärkas genom att detta perspektiv också uppmärksammas i diskussioner och i handlingsprogrammet.

Av läroplanen framgår det att rektorn har ett särskilt ansvar för att skolans arbetsformer utvecklas så att ett aktivt elevinflytande gynnas. Vidare framgår att detta inflytande skall innebära att eleverna successivt utövar ett allt större inflytande över sin utbildning samt att läraren tillsammans med eleverna planerar och utvärderar undervisningen. Under de två senaste åren har stadsdel Centrum haft som prioriterat mål att öka elevernas inflytande över sin utbildning. Av skolans kvalitetsredovisning för år 2003 framgick det att arbetet det året huvudsakligen handlade om att förstärka elevernas medverkan i olika former av rådsfunktioner samt att klassråd lades in på schemat för att säkerställa att det hölls i varje klass. Under år 2004 har fokus dock kommit att mer hamna på elevernas inflytande över undervisningens innehåll och arbetsformer. Av intervjuer framgår att ansvaret för att så sker ligger på varje enskild lärare och att det därför är olika i vilken utsträckning eleverna har en reell möjlighet att påverka undervisningen. Av intervjuer med elever framkom att inflytandet i stor utsträckning handlade om att de fick välja när de skulle arbeta med olika arbetsuppgifter samt att de i viss utsträckning kan påverka när prov skall genomföras. Det finns inte heller någon utveckling av elevinflytandet i förhållande till elevernas ålder och mognad. Inspektörerna bedömer att skolan därför bör fortsätta att utveckla sina arbetsformer så att elevernas inflytande över undervisningens innehåll och arbetsformer gynnas.

Stadsdel Centrum har som ett prioriterat mål att varje elev skall erbjudas 30 minuters fysisk aktivitet utomhus varje dag. Föregående läsår genomförde Rönnensskolan detta genom att införa schemalagda promenader. Till detta läsår introducerades ett samarbete med olika föreningar som ett led i att sträva mot att elever skall ha fysisk aktivitet varje dag. Resultatet har dock inte gett önskad effekt varför skolan kan utveckla sin hälsofrämjande satsning.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörerna att skolans arbete med att aktivt motverka kränkande behandling är mycket bra. Skolan bör däremot utveckla sitt arbete med elevinflytande så att varje elev kan få en reell möjlighet att påverka undervisningens innehåll och arbetsformer. Vidare kan skolan förbättra sitt hälsofrämjande arbete så att alla elever erbjuds fysisk aktivitet varje dag.

3. Pedagogisk verksamhet och undervisning

Intervjuad personal och vissa intervjuade elever upplever en viss stress att hinna med allt som de anser ingår i ämnenas kursplaner. Eleverna uppger att de har ganska många fasta läxor samt att alla måste göra det som de inte hinner med på lektionerna klart hemma. Detta leder till, enligt eleverna, att elever som arbetar långsamt kan få väldigt mycket att göra. Detta gäller särskilt i slutet av terminen då många lärare lägger in prov i sina ämnen. För att möta detta har skolan erbjudit läxhjälp vid två tillfällen i veckan. Lärarna upplever ett tryck från stadsdelsnämnden att elever skall nå betyg i alla ämnen och uppger att undervisningen i årskurs 7 lätt blir lite tråkig eftersom de vill vara säkra på att de hinner med allt som de uppfattar att de måste hinna med. Den vanligaste redovis-

ningsformen är prov och intervjuade elever upplever att arbetsformerna ofta är desamma.

Rönnensskolan har under det senaste året arbetat med att tydliggöra målen för utbildningen för eleverna bland annat genom att konkretisera betygskriterier i olika ämnen. Arbetet hade ganska nyligen kommit igång och kompetensutvecklingsinsatser kommer att genomföras under hösten 2005. De lokala konkretiseringar av betygskriterierna som inspektörerna tog del av hade fokus mer på vad eleven skulle göra och i mindre utsträckning på vad eleven skulle lära sig. Dessutom fanns sådana faktorer som flit och uppförande med. Vid intervjuer framkom att läraren inte i realiteten hade med dessa faktorer vid betygssättning, men att elever uppfattade att de hade en avgörande betydelse för vilket betyg som de slutligen fick. Inspektörerna bedömer att skolan bör fortsätta arbetet med att medvetandegöra eleverna om målen med utbildningen så att fokus riktas mot vad eleverna skall kunna.

Inspektörerna bedömer att det finns en stor medvetenhet kring elever i behov av särskilt stöd hos samtlig personal och att insatser för att kunna ge stöd till elever i behov görs kontinuerligt. Bland annat har skolan organiserat schemat så att de kan nivågruppera elever i svenska, engelska och matematik och anpassningar i läromedel sker också. Dessutom finns en särskild medvetenhet kring dyslexi vilket leder till att elevernas svårigheter i detta avseende uppmärksammas. Skolan genomför stora anpassningar av metoder och läromedel utifrån dessa elevers behov och förutsättningar. Intervjuade föräldrar med barn som har stödbehov uppger att skolan har satt in stora stödinsatser som också hjälpt.

Personalens medvetenhet kring elever i behov av särskilt stöd gör att mycket av stödet kan ges inom klassens ram. Det finns dock en handfull elever som intervjuade lärare uppger att de inte kan hjälpa tillräckligt. Diskussioner kring att starta en särskild undervisningsgrupp nästa läsår för dessa elever har påbörjats.

Rönnensskolan har ett elevvårdsteam som består av skolsköterska, kurator, studie- och yrkesvalslärare samt rektorn. Kuratorn samt studie- och yrkesvalsläraren är relativt nya på skolan. De tre arbetslagen ansvarar för att identifiera och åtgärda behov av stöd bland sina elever i ett första läge, vilket fungerar mycket bra. Däremot var det inte helt tydligt för lärarna när elevvårdsteamets ansvar tog vid.

Inspektörerna bedömer att skolan mycket väl tillgodoser föräldrars och elevers behov av vägledning och information. Intervjuade föräldrar och elever uppger att de vid utvecklingssamtalen förutom adekvat information om alla ämnen, också har goda möjligheter att ta upp känsliga frågor med läraren. Vid skolans egen undersökning år 2003 var det endast 70 procent av eleverna och föräldrarna som var nöjda med utvecklingssamtalen, varför lärarna utarbetade en ny modell. Detta resulterade i att 98 procent av elever och föräldrar var nöjda med utvecklingssamtalen vid mätningen år 2004.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörerna att skolan har mycket bra rutiner för att identifiera och åtgärda elevers behov av stöd, men att undervisningen vid besökstillfället inte tillgodosåg alla former av stödbehov. Stödinsatserna för elever med dyslexi är mycket bra. Skolan bör arbeta vidare med att medvetandegöra eleverna om målen för utbildningen för att fokus skall riktas mot vad

eleverna skall kunna. Vidare bedömer inspektörerna att skolan mycket väl tillgodoser föräldrars och elevers behov av vägledning och information.

4. Styrning, ledning och kvalitetsarbete

Rektorn för Rönnensskolan har arbetat på skolan i cirka tre års tid och har genomgått statlig rektorsutbildning.

Inspektörerna bedömer att rektorn är väl insatt i den dagliga verksamheten och tar stort ansvar för att läroplanen efterlevs och för att den pedagogiska utvecklingen drivs framåt. Rektorn genomför till exempel regelbundet klassrumsbesök och undervisande lärare får återkoppling efter besöken. Rektorn bedöms av inspektörerna ha ett tydligt elevperspektiv i det hon företar sig. Intervjuade elever och föräldrar uttrycker ett stort förtroende för rektorn och eleverna framhåller hennes vana att varje fredag gå runt och prata med alla klasser om saker som hänt och lyssna på vad de har att säga.

Rönnensskolan har en skolutvecklingsgrupp, SKUG, vilken består av personal från de tre arbetslagen samt facklig representant. Gruppen fungerar som en förmedlande länk mellan arbetslagen och rektorn. En av gruppens uppgifter är kartlägga kompetensutvecklingsbehov.

Personalen genomför ständigt utvärderingar av sin verksamhet. Som en konsekvens av utvärderingarna förändras skolans arbete och organisation och kompetensutvecklingssatsningar görs inom de områden som utvärderingarna visar behöver stärkas. Trots att skolans verksamhet kontinuerligt utvärderas framgår inte resultaten från dessa av kvalitetsredovisningen. Det är rektorn som skriver kvalitetsredovisningen och denna diskuteras sedan i utvecklingsgruppen, elevrådet och med föräldraföreningen. Inspektörerna bedömer att kvalitetsredovisningen framför allt beskriver hur skolan har arbetat samt skall arbeta och endast i liten utsträckning behandlar elevernas utveckling och lärande i förhållande till nationella mål. Kopplingen till de nationella målen kan bli tydligare, liksom bedömningen om i vilken utsträckning målen har uppnåtts.

Varje termin genomförs betygskonferenser där lärarna redovisar elevernas måluppfyllelse. Förutom dessa har stadsdelsgemensamma betygskonferenser genomförts för att säkerställa likvärdigheten i betygen. Vid inspektionens analys av elevernas slutbetyg från vårterminen 2004 framkom att 77 procent av pojkarna och 57 procent av flickorna fick betyget mycket väl godkänd inom idrott och hälsa. Inspektörerna finner dessa förhållanden anmärkningsvärda. Inspektörerna bedömer att rektorn tillsammans med undervisande lärare bör diskutera på vilka grunder betygen sätts.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörerna att styrning och ledning fungerar mycket bra inom rektorsområdet. Rektorn har möjlighet att ta både ett administrativt och ett pedagogiskt ansvar. Skolan framstår som en lärande organisation som utvärderar och genomför förbättringsarbete. Fokus i utvecklingsarbetet och i kvalitetsredovisningen kan dock mer ta fasta på elevernas utveckling och lärande i förhållande till de nationella målen. Rektorn bör tillsammans med undervisande lärare i matematik samt idrott och hälsa diskutera och utreda på vilka grunder som betyg sätts.

5. Tillgång till utbildning och omsorg

Vid besökstillfället fanns inte någon elev på skolan med fysiskt funktionshinder, men däremot elever med andra typer av funktionshinder. Inspektörerna bedömer att dessa elever får en likvärdig utbildning.

Inspektörerna bedömer att undervisning i svenska som andraspråk sker på ett bra sätt i enlighet med ämnets kursplan. Nivågrupperingen inom ämnet svenska innebär att undervisning i svenska som andraspråk sker parallellt med undervisningen i svenska för samtliga klasser.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörerna att skolan erbjuder pedagogisk verksamhet och utbildning i tillräcklig omfattning. Organisation av svenska som andraspråk är mycket bra.

6. Resurser

Majoriteten av skolans personal har utbildning för den undervisning de i huvudsak bedriver. Till varje utvecklingsområde som tas upp i kvalitetsredovisningen kopplas kompetensutveckling för personalen. Inspektörerna bedömer att den kompetensutveckling som anordnas utgår ifrån verksamhetens behov och från lärarnas befintliga kompetens på ett genomtänkt sätt.

Skolans lokaler är mycket bra och består av en blandning av rymliga klassrum och mindre rum som passar för till exempel grupparbete. Lokalerna håller hög standard och möjliggör ett flexibelt arbetssätt för personal och elever.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörerna att det finns materiella och personella resurser för att kunna bedriva en god verksamhet. Kompetensutveckling ges på ett bra sätt utifrån de behov som finns i verksamheten och skolans lokaler bidrar till att undervisning kan ske på ett flexibelt sätt.

Sammanfattande bedömning

Inspektörerna bedömer att verksamheten övergripande är av god kvalitet. Skolan har bra rutiner för att identifiera elevers behov av stöd och stödinsatserna för elever med läsinlärningssvårigheter och dyslexi är mycket bra. Vidare är sättet att organisera undervisningen i svenska som andraspråk mycket bra. Skolan tillgodoser också elevers och föräldrars behov av vägledning och information på ett bra sätt.

Skolans arbete med normer och värden, bland annat genom skolans aktiva insatser för att förebygga och motverka kränkande behandling, är också mycket bra. Arbetet ger också resultat hos eleverna som i stor utsträckning tar ansvar för sin miljö och sin utbildning.

Styrning och ledning fungerar mycket bra och rektorn tar stor administrativt och pedagogiskt ansvar. Skolan framstår som en lärande organisation som utvärderar sin verksamhet och genomför förbättringsarbete. Kompetensutvecklingen ges också till lärarna utifrån de behov som framkommit av utvärderingarna.

Det finns goda materiella och personella resurser för att kunna bedriva en bra verksamhet och skolans lokaler bidrar till att undervisning kan ske på ett flexibelt sätt.

Det finns dock behov av förbättringsinsatser inom följande områden.

Måluppfyllelsen i form av betyg och nationella prov har försämrats de senaste åren. Skolan bör analysera anledningarna till de försämrade resultaten i syfte att bättre anpassa verksamheten efter elevernas behov och förutsättningar. Skolan bör också medvetandegöra eleverna om målen för utbildningen. I detta sammanhang bör skolan också anpassa de stödinsatser som görs utifrån de olika behov eleverna har. Rektorn bör också tillsammans med lärare i idrott utreda på vilka grunder som betyg sätts.

Skolan bör vidare utveckla sitt arbete med elevinflytande så att eleverna får inflytande över undervisningens innehåll och arbetsformer. Vidare bör skolan i högre utsträckning sträva efter att kunna erbjuda eleverna daglig fysisk aktivitet.

Skolans utvecklingsarbete och kvalitetsredovisning kan i högre utsträckning ha fokus på elevernas utveckling och lärande i förhållande till nationella mål.

Datum	Ort
2006-03-01	Lund

Helena Olivestam Torold

Helene Roslund